

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Gfv.III.30.311/2024/6.

A tanács tagjai: Dr. Farkas Attila a tanács elnöke

Dr. Bajnok István előadó bíró

Salamonné dr. Piltz Judit bíró

Szolnokiné dr. Csernay Krisztina bíró

Dr. Zumbók Péter bíró

A felperes: felperes1

A felperes jogi képviselője: dr. K. Z. kamarai jogtanácsos (cím1)

Az alperes: alperes1

Az alperes jogi képviselője: dr. Szlamka Gergely ügyvéd (cím2)

A per tárgya: kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 11.Gf.40.020/2024/6. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és határozatának száma:
Fővárosi Törvényszék 3.G.40.980/2023/12-I. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 20.000 (húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes mint megrendelő és a perben nem álló adós gazdálkodó szervezet (a továbbiakban: adós) mint vállalkozó között 2016. július 1-jén és 2016. április 12-én vállalkozási szerződések jöttek létre kivitelezési tevékenység elvégzésére. A 2016. április 12-ei vállalkozási szerződés alapján a felperes a nettó vállalási ár 5%-ának megfelelő jótállási (garanciális) visszatartásra volt jogosult 2019. szeptember 2-ig.

[2] Az adós mint zálogkötelezett a B. Zrt.-től (a továbbiakban: bank) igénybe vett hitel biztosítására – többek között – körülírással meghatározott vagyont terhelő jelzálogjogot alapított, amely a hitelbiztosítéki nyilvántartásba 2016. május 5-én bejegyzésre került. A zálogtárgy a felperes és az adós között létrejövő vállalkozási szerződés alapján a zálogkötelezettnek a vállalkozási szerződés 2. pontja szerinti vállalkozói díjra irányuló követelése volt.

[3] Az adós a felperessel kötött vállalkozási szerződés alapján – a zálogjog bejegyzését követően – kiállította a számláit, amelyekben garanciális visszatartás alkalmazására került sor.

[4] A bíróság az adós felszámolását – 2017. december 14-i kezdő időponttal – elrendelte, felszámolóként az alperest jelölte ki. A felszámolási eljárás során a bank hitelezői igénybejelentéssel élt, követelését az alperes a csődeljárásról és felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 49/D. §-a szerint sorolta be.

[5] A felperes az adós felszámolási eljárásában 2018. május 9-én hitelezői igényt jelentett be, tájékoztatva az alperest arról, hogy a jótállási kötelezettség biztosítására rendelkezésre bocsátott óvadékkal szemben 743.000 forint összegben közvetlen kielégítéssel élt. A fennmaradó 6.730.426 forint, 1.662,85 CHF, valamint 8.518,75 EUR összegre, mint az adóst terhelő jótállási kötelezettség teljesítésére a Cstv. 38. § (5) bekezdése szerinti zálogjogosultként igényt tart. A felperes a visszatartott összegeket az alperes részére kiadta, azokat 2018. májusában az adósnak átutalta. Az alperes a felperes hitelezői igényét 2018. június 5-én határidőben benyújtott hitelezői igényként nyilvántartásba vette a Cstv. 57. § (1) bekezdés b) pontja szerinti követelésként besorolva.

[6] A felszámolási eljárás alatt a felperesnek az adóssal szemben további hibajavítási igényei keletkeztek 1.602.740 forint összegben. Az alperes a felszámolási eljárás során 2019. február 20-én kifizette a bank részére a felperes által átadott jólteljesítési garancia összegét a zálogjogosult hitelező igényének részbeni kielégítéseként. A felperes 2019. április 5-én tájékoztatta az alperest az adós hibás teljesítése folytán jelentkező hibákról és az ezzel összefüggésben felmerült, megfizetett javítási költségekről. Felszólította egyúttal, hogy ennek összegét a korábban kiadott óvadék összegéből fizesse meg, amely felhívásnak az alperes nem tett eleget. Ezt az alperes azzal indokolta, hogy a korábbi visszaigazolását felülvizsgálva megállapította, hogy a felperes felszólítása újabb hitelezői igénynek minősül, amelyet az esedékessé válását követő 180 napon túl jelentett be, így a Cstv. 37. § (2) bekezdése szerinti jogvesztés bekövetkezett.

[7] A felperes az alperes intézkedése ellen kifogást terjesztett elő, amelyet a bíróság elutasított. A jogerős végzés megállapítása szerint az alperes a felperessel szemben jogsértést követett el, mert a javítási költség összegét a Cstv. 49/D. § (1) bekezdése alapján a felperes részére ki kellett volna utálnia. A kifogás elutasításának indoka az volt, hogy a Cstv. 51. § (1) és (3) bekezdése alapján a javítási költség óvadékból való kielégítése nem lehetséges, mivel a kifogás teljesítésére a felszámolási vagyron terhére már nincs fedezet, a hitelezői követelések kielégítésének módjához anyagi jogerőhatás fűződik.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[8] A felperes keresetében 1.602.740 forint és kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest kártérítés jogcímén a Cstv. 54. § (1) bekezdése alapján. Jogi érvelése szerint a felszámoló az óvadék jogosultja által befizetett összegeket az óvadék időtartama alatt más hitelezők kielégítésére nem használhatja fel, azt elkülönítetten kell kezelnie. E kötelezettségét az alperes megszegte, amikor az óvadék összegét a bank kielégítésére fordította. A jogsértést a kifogás tárgyában indult eljárásban hozott jogerős végzés megállapította, így az vitássá már nem tehető. A felperes vagyoni kára az általa igazoltan megfizetett javítási költség összegével azonos.

[9] Az alperes az ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Többek között arra hivatkozott, hogy a felperesnek javítási költség jogcímén nem állt fenn nyilvántartásba vehető követelése az óvadék átadásának időpontjában, az csak a javítási költség kifizetésével keletkezett. Hivatkozott arra is, hogy jogerős végzés a felperes felszámolási kifogását

elutasította, amin nem változtat, hogy a döntés milyen indokokat tartalmaz. Erre tekintettel álláspontja szerint a kifogást elutasító jogerős végzés tárgyát képező kérdés ítélt dolognak minősül, a felperesi igény tekintetében a jogvesztés bekövetkezett. A zálogjogi kielégítési sorrendet illetően pedig előadta, hogy a Cstv. 49/D. § (1) bekezdésének utaló rendelkezése szerint kifejezetten nem vehető figyelembe a Ptk. 5:123. §-a, amely egyébként az óvadék elsődlegességét biztosítaná. Emiatt a zálogjog alapításának a sorrendje érvényesül, amely alapján az óvadék tárgyát képező összeget terhelő zálogjog megelőzi az óvadék jogosultjának kielégítési jogát a felszámolási eljárásban.

Az első- és másodfokú ítélet

[10] Az elsőfokú bíróság a keresettel egyezően marasztalta az alperest. Megállapította, hogy a felperes az adós által rendelkezésére bocsátott óvadékból a követelését a felszámolást elrendelő végzés közzétételétől számított három hónapon belül közvetlenül csak részben elégíthette ki, mivel az esetleges szavatossági igények jövőbeni keletkezése bizonytalan volt. Ezért a 2018. május 9-én átadott óvadék összegére nézve hitelezői igénybejelentéssel élt, amit a felszámoló alperes nyilvántartásba vett. Az elsőfokú bíróság akként foglalt állást, hogy a felperesnek a bejelentett és a felszámoló által nyilvántartásba vett hitelezői igényére vonatkozóan újabb hitelezői igénybejelentést nem kellett tennie.

[11] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes követelése függő követelésnek minősül, amelyre tekintettel a felszámolónak azt az alapjogviszony óvadéki jellegére és az irányadó számviteli előírásokra figyelemmel elkülönítetten kellett kezelnie az óvadéki szerződés hatályának fennállta alatt. Hangsúlyozta, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:118-122. §-ai az azonos zálogtárgyon fennálló zálogjog esetére rögzítik a kielégítési sorrendet. A felperes azonban, bár a Cstv. 49/D. §-a szabályainak az alkalmazásával, de óvadék jogosultjaként tarthat igényt a kijavítási költségre. Erre figyelemmel a bank mint zálogjogosult követelése nem előzte meg a felperes követelését. Az elsőfokú bíróság az alperes hivatkozásával szemben akként foglalt állást, hogy a kifogás tárgyában hozott határozat más jog érvényesítése tárgyában született, így a felperes jelen igényének teljesítését nem zárja ki.

[12] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

[13] Határozatának indokolásában rámutatott, hogy a jótállási garanciaként visszatartott – nem vitásan óvadéknak minősülő – összeg felhasználására akkor kerülhet sor, ha a jogosultnak az adós hibás teljesítésével összefüggésben követelése keletkezik. A visszatartott vállalkozói díj óvadékként történő befizetésekor a jogosultnak a befizetett összeg terhére még nincs érvényesíthető követelése az adóssal szemben, így azt a Cstv. 37. § (1) bekezdésben írt határidőn belül nem is kell bejelentenie. A jótállási garancia felhasználására jogosult személy a Cstv. 38. § (5) bekezdése alapján befizetett összeg terhére az esedékessé válásától számított 40 napon belül felszámolás alatt keletkezett követelésként jelentheti be a jótállási jogosultsága folytán keletkezett hitelezői igényét a Cstv. 37. § (2) bekezdés alapján, hiszen a jótállási garanciaként visszatartott összeg felhasználásának szükségessége akkor merülhet fel, ha a jogosultnak az adós hibás teljesítésével összefüggésben követelése keletkezik. Jelen

esetben azonban nem hagyható figyelmen kívül az a tény, hogy a felperes hitelezőként a jóteljesítési garanciaként visszatartott 9.781.668 forint átutalásával egyidejűleg azzal megegyező mértékű hitelezői igényt is bejelentett, amit a felszámoló a bejelentést követően anélkül vett nyilvántartásba, hogy azt – időelőttiség miatt vagy más indokból – vitatta volna. Amikor tehát a hitelező ezen nyilvántartásba vett igénye egy részének (1.602.740 forintnak) az óvadékból történő kifizetését kérte, nem új hitelezői igényt jelentett be, így az igénybejelentési határidő elmulasztásával járó jogvesztés megállapítása fel sem merülhet.

[14] A másodfokú bíróság az óvadék jogi jellegét érintően rámutatott: a jogosultnál maradt, majd a felszámolónak átadott pénzösszeg a Cstv. 38. § (5) bekezdés alkalmazása szempontjából a továbbiakban szerződést biztosító zálogtárgynak minősül. Hangsúlyozta, hogy a Cstv. 38. § (5) bekezdésnek a zálogjogra utaló szabályából (Cstv. 49/D. §), a Ptk. 5:92. §-ból, valamint az 5:86. § (1) bekezdésből együttesen következik, miszerint a felszámolónak tartalékképzési kötelezettség nélkül is gondoskodnia kell arról, hogy a jogosult a kielégítési jogának megnyílásával a befizetett összegből más pénzköveteléseket megelőző sorrendben kielégítést kereshessen, a felszámoló a biztosítéki (óvadéki) szerződés fennállása alatt azt másra nem fordíthatja. A másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját abban, hogy a kifogás tárgyában hozott határozat és a jelen per nem azonos jog érvényesítése iránt folyt, illetve folyik, a kifogás jogerős elbírálása ezért nem zárta ki a jelen perbeli igényérvényesítést.

[15] Mindezek alapján a másodfokú bíróság is arra az álláspontra helyezkedett, hogy az alperes felróhatóan megszegte a kötelezettségét akkor, amikor a felperes által rendelkezésre bocsátott óvadékot nem kezelte elkülönítetten az óvadéki szerződés hatálya alatt, hanem azt más hitelezők kielégítésére fordította. Ezért jogsértő magatartása vezetett a hitelező felperes javítási költségéből eredő költségigénye adós vagyonából történő kielégíthetlenségéhez, így a kártérítési felelőssége fennáll.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[16] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a kereset elutasítását, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Állította, hogy a jogerős ítélet sérti a Cstv. 37. § (3) bekezdését, 38. § (5) bekezdését, 49/D. §-át, és a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 341. § (1) bekezdését és 360. § (1) bekezdését.

[17] Arra hivatkozott, hogy a felperes javítási költség tekintetében tett igénybejelentése elkésett, ezért követelése a törvény erejénél fogva megszűnt. Megismételte azt az érvelését is, hogy a Cstv. 49/D. § (1) bekezdésének utaló rendelkezése szerint a Ptk. 5:123. §-a, amely egyébként az óvadék jogosultjának elsődlegességét biztosítaná, nem vehető figyelembe. Ennek oka, hogy fennálló követelés esetén az óvadék jogosultja felhasználhatja az óvadékot, csak abban az esetben köteles azt a felszámolási vagyonba beszolgáltatni, amennyiben nem áll fenn követelése. Az utóbbi esetben azonban már a zálogjogok alapításának sorrendje érvényesül, amely alapján az óvadék tárgyát képező összeget terhelő – korábban keletkezett – zálogjog megelőzi az óvadék jogosultjának kielégítési jogát a felszámolási eljárásban.

Ismételten hangsúlyozta, hogy a Cstv. 4/A. §-a alapján az óvadék jogosultja csak a felszámolás szabályai szerint keresetett kielégítést és kizárólag a Cstv. 49/D. § rendelkezéseinek megfelelően. A Cstv. 38. § (5) bekezdéséből az következik, hogy a jogosult egyszerű zálogjogosultnak minősül csupán a Cstv. 49/D. §-a szerinti kielégítés során.

[18] Az anyagi jogerőhatás kérdése tekintetében is fenntartotta, hogy a másodfokú bíróságnak a kifogás tárgyában hozott jogerős (11.Fpkhf.43.582/2022/6. számú) döntése úgy értelmezhető, hogy az adós felszámolási eljárásában jogerősen elbírálta, hogy a perbeli követelés tekintetében a felperes nem hitelező. Ezért véleménye szerint a „perben érvényesített követelés ítéletben már elbírált jog”, hiszen a felszámoló intézkedése tárgyában lefolytatott jogorvoslat eredményeként a kifogás elutasításra került, ezért a jogerős ítélet sérti a Pp. 360. § (1) bekezdését.

[19] Az alperes a felülvizsgálati kérelmével egyidejűleg a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet is előterjesztett, amelyet a Pp. 409. § (2) bekezdés a) és b) pontjára, valamint (3) bekezdésére alapított, megjelölve azokat a jogkérdéseket, amelyek álláspontja szerint az egyes hivatkozásai alapján indokolják a felülvizsgálat engedélyezését.

[20] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Egyetértett a jogerős ítéletben foglaltakkal.

A Kúria döntése és jogi indokai

[21] A Kúria előrebecsátja, hogy a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásának előfeltétele volt a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem előterjesztése, ugyanis a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték az ötmillió forintot nem haladta meg, és a jelen per nem tartozott a Pp. 408. § (1) bekezdésének második mondatában meghatározott perek közé.

[22] Az alperes engedélyezési kérelmében több jogkérdést jelölt meg, és azt több engedélyezési okra is alapította. A Kúria a Gfv.2. számú végzésével azonban csak két jogkérdésben engedélyezte a felülvizsgálatot a Pp. 409. § (2) bekezdés b) pontja alapján. Egyrészt a Cstv. 38. § (5) bekezdésének és 49/D. § (1) bekezdésének együttes értelmezése kapcsán abban, hogy amennyiben a felszámolási vagyont különböző jogosultak javára óvadék és jelzálogjog is terheli, akkor a Cstv. 49/D. §-a szerinti sorrendben kerülhet-e sor a jogosultak kielégítésére, vagy arra tekintet nélkül az óvadék jogosultjának kielégítési joga megelőzi a zálogjogosult kielégítési jogát. Másrészt a felszámolási eljárás során a felszámolónak a hitelezőt a nyilvántartásból törölő intézkedésével szemben előterjesztett kifogást jogerősen elutasító végzés anyagi jogerőhatása kérdésében. A felülvizsgálati eljárásban felmerülő ezen jogértelmezési kérdésekben a Kúria a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatában még nem foglalt állást, és a jelzett jogkérdések újszerűek, jelentőségük számottevő, a jogegységre és jogbiztonságra kiható is. A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben megjelölt további jogkérdések és okok tekintetében a Kúria a felülvizsgálatot megtagadta.

[23] Mindez azt jelentette, hogy a felülvizsgálat tárgya kizárólag az engedélyezéssel érintett két jogkérdés volt, a felülvizsgálati eljárásban kizárólag ezek voltak érdemben vizsgálhatók, vagyis a felülvizsgálati kérelemben foglalt ezt meghaladó további hivatkozások és jogszabálysértések – a szükséges engedélyezés hiányában – nem.

[24] A Kúria a jogerős ítéletet a fentiek figyelembevételével a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem, továbbá a felülvizsgálat engedélyezése tárgyában meghozott végzés keretei között vizsgálta, és azt a megjelölt okokból nem találta jogszabálysértőnek.

[25] A Kúria elsőként az eljárási jogkérdést vizsgálta és megállapította, hogy az ügyben eljáró bíróságok jogszabálysértés nélkül értelmezték a Pp. 360. § (1) bekezdését. A Kúria nem értett egyet az alperesnek azzal a felülvizsgálati eljárásban is fenntartott érvelésével, hogy az adós felszámolási eljárása során a kifogás tárgyában hozott jogerős határozathoz a Pp. 360. § (1) bekezdése alapján fűződő anyagi jogerőhatás kizárná a jelen perbeli kereset érdemi elbírálását, vagy annak eredményességét.

[26] A Kúria rámutat, hogy a töretlen és egységes gyakorlata alapján (Gfv.30.290/2024/9., Pfv.20.314/2024/5.) a Pp. 360. § (1) bekezdése szerint az anyagi jogerőhatás megállapításának három konjunktív feltétele van: a félazonosság mellett a tény- és a jogazonosság is. A jelen per és az előzményi felszámolási eljárásban előterjesztett kifogás tárgyában folyamatban volt eljárás között azonban kizárólag az első kettő volt megállapítható, míg az utóbbi feltétel, a jogazonosság nem teljesült.

[27] A felszámolási eljárás során – amely főtárgya szerint az adós jogutód nélküli megszüntetésére és a hitelezők kielégítésére irányuló nemperes eljárás – a felperes kifogása tárgyában a bíróság kizárólag a felperes Cstv. 51. §-a alapján érvényesített, lényegében a felszámoló törvényes eljárásához való jogát bírálta el. Ebben – a kifogás sajátos jogi természetéből adódóan – csak azt vizsgálhatta a bíróság, hogy a felszámoló intézkedése jogszabálysértő volt-e, és amennyiben igen, úgy ennek a felszámolási eljárásban van-e alkalmazható jogkövetkezménye a Cstv. 51. §-a alapján, azaz az adós vagyont érintően. Ez nyilvánvalóan nem azonos az alperes önálló kártérítési felelősségével, hiszen a felszámolási eljárásban a felszámoló kizárólag az adós vagyona terhére kötelezhető a kifogásoló hitelező javára bármilyen kifizetésre, és csak az eredeti állapot helyreállítása keretében. Ez volt a kifogással érvényesített, következésképpen elbírált jog a megelőző eljárásban. A kifogás alapján indult eljárásnak nem képezte, nem is képezhette tárgyát annak a megítélése, hogy a kifogásolt felszámolási magatartás miatt az alperes tartozik-e egyébként a saját személyében és vagyonával kártérítési felelősséggel a felperes felé. A felperes a jelen perben tartott igényt kártérítés címén a kereseti összegre a Cstv. 54. § (1) bekezdése és a Ptk. 6:519. §-a alapján. A jelen perben elbírált jog így annak a megítélése volt, hogy fennáll-e az alperes kártérítési felelőssége a felperessel szemben.

[28] Ezek alapján megállapítható, hogy az előzményi kifogásolási eljárás és a jelen per jogi tárgya nem volt azonos. A felperes a jelen perben előterjesztett keresetében az előzményi eljárásban nem is hivatkozott, el nem bírálta, és így nem vizsgált jogállításokat terjesztett elő. Az előzményi eljárásban ugyanis a kérelmében egyáltalán nem hivatkozott arra, hogy az alperes a kötelezettségei felróható megszegésével okozati összefüggésben kárt okozott, míg a jelen per tárgyát kizárólag ennek a vizsgálata képezte.

[29] A Kúria megítélése szerint mindezek alapján nem állapítható meg az előzményi eljárásban a kifogás tárgyában meghozott jogerős végzés és a jelen perben előterjesztett kereseti kérelem vonatkozásában a Pp. 360. § (1) bekezdése szerinti jogazonosság. Ezért nem csupán a kereseti kérelmet kellett érdemben elbírálni, de az előzményi ügyben meghozott jogerős végzés anyagi jogerőhatása a kártérítési felelősség egyes tényállási elemei megítélése körében sem érvényesült a szükséges törvényi feltételek hiányában, azaz önmagában nem érinthette a jelen perbeli kereset mikénti elbírálását sem.

[30] A felülvizsgálat tárgyát képező másik, anyagi jogi jogkérdésben a Kúriának a Cstv. 38. § (5) bekezdésének és 49/D. § (1) bekezdésének együttes értelmezésével kellett állást foglalnia. Az előbbi rendelkezés szerint, ha az adós valamely kötelezettség biztosítására a felszámolás kezdő időpontjáig óvadékot nyújtott, a jogosult a felszámolás megindulásától függetlenül az óvadék tárgyából közvetlenül kielégítheti követelését, ezt követően köteles a fennmaradó összeget a felszámoló részére elszámolással haladéktalanul kiadni. Ha az óvadék jogosultja a felszámolást elrendelő végzés közzétételétől számított három hónapon belül nem él közvetlen kielégítési jogával, követelésének kielégítésére a 49/D. §-ban foglaltak szerint zálogjogosultként tarthat igényt. A Cstv. 49/D. § (1) bekezdésének utolsó fordulata szerint pedig a felszámoló a zálogtárgy értékesítése során befolyt vételárból – a törvényben meghatározott költségek levonását követően – fennmaradó összeget az értékesített zálogtárgyat terhelő, zálogjoggal biztosított követelés (tőke, szerződéses kamat, költségek) kielégítésére köteles fordítani az említett sorrendben, több jogosult esetén a Ptk. 5:118–5:122. §-ában meghatározott kielégítési sorrend figyelembevételével.

[31] Az érintett rendelkezések együttes értelmezésénél, azaz a felszámolási eljárásban az azonos vagyontárgyon fennálló óvadék és jelzálog jogosultja közötti kielégítési rangsor helyes értelmezéséhez az egyes jogintézmények és a felszámolási eljárás célját, sajátosságait és összhangját is vizsgálni kell.

[32] A zálogjog – amelynek szabályai közé a Ptk. az óvadék szabályait is integrálta – leglényegesebb sajátossága az elsőbbségi kielégítési jog biztosítása. Az óvadék jogi jellegét és tartalmát tekintve a zálogjoggal alapvetően megegyező, járulékos dologi biztosíték. Az óvadék két fő sajátossága, hogy annak tárgyai csak bizonyos vagyontárgyak (alapvetően pénz és értékpapír) lehetnek, és az óvadék jogosultját közvetlen kielégítési jog illeti meg. Pénzen és értékpapíron, akárcsak ingó dolgon, egyaránt lehet jelzálogjogot és kézizálogjogot (óvadékot) alapítani. Egyéb ingóságok esetén a kétfajta zálogjog közötti verseny egyértelműen rendezhető a zálogjog megalapításához kötődő ranghely elve alapján [Ptk. 5:118. §-5:122. §]. Pénz és értékpapír esetén azonban, ezek helyettesíthető jellege és forgalmi funkciója következtében, ez gyakran nehezen tisztázható helyzeteket eredményezne. E bizonytalanság elkerülése és az óvadékból fakadó közvetlen kielégítési jog feltétlen érvényesülésének biztosítása érdekében a Ptk. kimondja, hogy ha ugyanazt a vagyontárgyat óvadék és jelzálogjog is terheli, az óvadék jogosultját kielégítési elsőbbség illeti meg jelzálogjog jogosultjával szemben [Ptk. 5:123. §]. Ebből következően hiába előzi meg a pénzt is magában foglaló ingó jelzálogjog időben az óvadék alapítását, az óvadék jogosultját megillető kielégítési jog elsőbbséget élvez a jelzálogjoggal szemben. A Ptk. fenti szabályai maradéktalanul rendezik a vagyontárgyon konkuráló óvadéki és jelzálogjogosult kielégítési pozícióját az előbbi javára.

[33] Amennyiben azonban az adós felszámolás alá kerül, a Cstv. szabályai szerint kell eljárni, vagyis az adós vagyonának a hitelezők közötti felosztására, azaz a hitelezők kielégítésére már csak a Cstv.-ben szabályozott módon kerülhet sor, a Cstv. 1. § (3) bekezdése és 4/A. §-a alapján.

[34] Ennek jogszabályi rendezése körében a jogalkotó a zálogjogosult hitelezők esetében azt a megoldást választotta, hogy a zálogtárgy (lekötött vagyontárgyként) ugyan a felosztásra kerülő adósi vagyon része lesz, de a zálogjogosult hitelezők a Cstv. 49/D. §-a szerint az adós vagyonából való kielégítés során elsőbbségben részesülnek, azaz a Ptk.-ban is biztosított kielégítési elsőbbségük fennmarad azzal, hogy több zálogjogosult esetén a kielégítési sorrendre is a Ptk. 5:118–5:122. §-ában meghatározott (változatlan) kielégítési sorrend lesz irányadó. A felszámolás ténye tehát csak abban változtat a zálogjoggal biztosított hitelezők kielégítésén, hogy a kielégítési jog gyakorlására már nem a Ptk.-ban szabályozottak szerint, hanem kizárólag a Cstv.-ben szabályozott eljárással kerülhet sor.

[35] Az óvadék esetében a Cstv. 38. § (5) bekezdése a kielégítési jog gyakorlását illetően kétlépcsős megoldást vezetett be. Ennek lényege szerint a felszámolás kezdő időpontját követő három hónap alatt a biztosított hitelező változatlanul a Ptk.-ban szabályozott közvetlen kielégítéssel juthat hozzá követeléséhez, míg ezt követően a Cstv. 49/D. §-a szerinti zálogjogosultként. Ez azt jelenti, hogy a három hónapos határidő elteltét követően az óvadék jogosultja sem jogosult a közvetlen kielégítésre, azonban a felszámolási eljárás keretei között – a zálogjogosultakhoz hasonlóan – kielégítési elsőbbséget élvez az óvadék tárgyából. A Cstv. 38. § (5) bekezdésének a Cstv. 49/D. §-ára utaló rendelkezéséből ugyanakkor a Kúria megítélése szerint az nem következik, hogy a jogalkotó az óvadék és a jelzálogjog Ptk. szerinti kielégítési rangsorát rendező szabályától is el kívánt volna térni. Az óvadék jogintézményének az ismertetett, az egyéb zálogjogokétól eltérő természetéből ugyanis, amelyet az elsőbbségi kielégítési joghoz képest is speciális közvetlen kielégítési jog is kifejez, az következik, hogy az óvadék tárgyát képező pénzösszeg a felszámolási vagyon olyan része, amelyre az óvadék jogosultját megelőzően más zálogjogosultak nem tarthatnak igényt. Az pedig, hogy a Cstv. 49/D. § (1) bekezdése a kielégítési rangsor körében a konkuráló zálogjogoknál a Ptk. 5:118. § – 5:122. §-ában foglaltakra utal, a Ptk.-nak az óvadék és a jelzálogjog közötti rangsort rendező 5:123. §-át viszont külön nem nevesíti, önmagában nem jelenti azt, hogy a felszámolási eljárásban az óvadék és a jelzálogjog konkurenciája esetén a Ptk. 5:123. §-át ne kellene alkalmazni, hiszen azok az indokok, amelyek ennek a szabálynak a Ptk.-ba iktatását megalapozták, az óvadék kötelezettjének a felszámolás alá kerülése esetén is változatlanul fennállnak. A Cstv. 49/D. § (1) bekezdésében foglalt, a Ptk. 5:118–5:122. §-ában rögzített kielégítési rangsorra történő utalás ezért a helyes értelme szerint csak a több jogosultat azonos zálogtárgyon megillető egyéb konkuráló zálogjogokra vonatkozik, nem érinti azonban az ugyanazon zálogtárgyon fennálló óvadék és jelzálogjog esetén az előbbi kielégítési elsőbbségére vonatkozóan a felszámolási eljárásban is változatlanul irányadó szabályt, a Ptk. 5:123. §-át. Ez utóbbi szabály – a kifejtettek szerint – az óvadék jellemző tárgyának helyettesíthető jellege és forgalmi funkciója következtében a bizonytalanságok elkerülése és az óvadékból fakadó közvetlen kielégítési jog feltétlen érvényesülésének biztosítása érdekében a felszámolási eljárásban is megfelelően és változatlanul irányadó.

[36] A Cstv. 38. § (5) bekezdésének a Cstv. 49/D. §-ára utaló szabálya mindezekre figyelemmel a Kúria jogértelmezése szerint csak az óvadéki jogosult kielégítési elsőbbségét kívánja biztosítani a felszámolási eljárás során is az óvadék tárgyából.

[37] Mindezekre tekintettel a Kúria egyetértett az eljáró bíróságokkal abban, hogy a Cstv. 38. § (5) bekezdésének és 49/D. § (1) bekezdésének együttes és helyes értelmezése az, hogy amennyiben a felszámolási vagyon részét képező vagyontárgyat különböző jogosultak javára óvadék és zálogjog is terheli, az óvadék jogosultját kielégítési elsőbbség illeti meg a jelzálogjog jogosultjával szemben.

[38] Ez a jogértelmezés összhangban áll az Alaptörvény 28. cikkének teleologikus értelmezési szabályával is. Ha a jogalkotó szándéka arra irányult volna, hogy a felszámolási eljárásban a Ptk.-tól eltérően az óvadék és a jelzálogjog konkurálása esetén is az egyéb zálogjogok közötti rangsor elve érvényesüljön, akkor a felszámolási eljárás során a Ptk. 5:123. §-ának alkalmazását kifejezetten kizárta volna. Ennek hiányában azonban ilyen értelmezés sem a Cstv. 38. § (5) bekezdéséből, sem a 49/D. § (1) bekezdéséből, sem azok együttes értelmezéséből nem következik.

[39] A felülvizsgálattal érintett jogszabályi rendelkezésekből nem vezethető le tehát az, hogy az óvadék kötelezettjének felszámolás alá kerülése esetére a jogalkotó az óvadéki jogosult kielégítését a Ptk.-ban foglaltakhoz képest hátrányosabbá kívánta volna tenni. A Cstv. rendszerének szabályozási sajátossága – a fentiek szerint – éppen az, hogy a Ptk.-nak a dologi hitelbiztosítékok jogosultjainak a kielégítési elsőbbségére és sorrendjére irányadó szabályai a felszámolási eljárásban változatlanul irányadók, csak az érvényesítés menete (módja) tér el a felszámolási eljárás ténye miatt.

[40] A kifejtettek értelmében a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt és érdemben is vizsgálható okból nem volt jogszabálysértő, ezért azt a Kúria a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[41] A felülvizsgálati kérelem eredménytelen volt, ezért az alperes köteles megfizetni a felperesnek a felülvizsgálati eljárásban felmerült és általa áfa nélküli összegben felszámított jogtanácsosi munkadíjból álló költségét, amelynek mértékét a Kúria a kifejtett jogi képviselési tevékenység értékelésével a 32/2003. (VIII. 22.) 3. § (5) és (6) bekezdései alkalmazásával határozta meg [Pp. 81. §, 83. §]

[42] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[43] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés *d)* pontja zárja ki.

A határozat elvi tartalma

Ha a felszámolási vagyon részét képező vagyontárgyat különböző jogosultak javára óvadék és jelzálogjog is terheli, az óvadék jogosultját kielégítési elsőbbség illeti meg a jelzálogjog jogosultjával szemben.

Budapest, 2025. június 24.

Dr. Farkas Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Bajnok István s.k. előadó bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró, Szolnokiné dr. Csernay Krisztina s.k. bíró, Dr. Zumbók Péter s.k. bíró